# СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 268. Джерзи Сити, Н. Дж., понеділок, 17. листопада 1930. VOL. XXXVIII. No. 268. Jersey City, N. J., Monday, November 17, 1930. THREE CENTS.


# КАРИ ЛЯХАМ! ПОМОЧІ КАТОВАНИМ БРАТАМ!

## ВИПРАВДАЛИ НІМЕЧЧИНУ

ВАШИНГТОН. — Злучені Держави втратили до Німеччини претенсію за відшкодовання зпириводу огнів у фабриці муніції в Кінгсленд і на Блек Том. Америка приписувала ті огні німецьким шпіонам, якими буцімто керував німецький уряд. Огні ті вибухли саме перед виповідженням війни Німеччині Америкою.

Злучені Держави домагалися відшкодовання в сумі $40,000,000. Мішана Комісія, призначена до розсліду цеї справи, рішила, що нема ніяких доказів, щоби німецький уряд був причасний до цеї справи.

### БУДЕ ДЕФІЦИТ.

ВАШИНГТОН. — Президент Гувер сподіваєсться невеликого дефіциту буджету, який одначе буде мати цей вплив, що в 1931 році не буде ніяких податкових зворотів.

### ТАРИФИ ПРИЧИНОЮ ЛИХА.

НЮ ЙОРК. — На нарадах „Акедемі оф Політикал Саенс", у яких взяли участь бувші амбасадори, секретар Лемонт та інші визначні політики, стверджено, що головною причиною світової економічної депресії є високі тарифи. Тому саме Злучені Держави повинні перші знизити тарифу, щоби дати добрий примір іншим державам.

### ДОМАГАЮТЬСЯ РЕОРГАНІЗАЦІЇ РЕПУБЛИКАНСЬКОЇ ПАРТІЇ.

ВАШИНГТОН. — Лідери републиканської партії домагаються від президента Гувера реорганізації партії, будучи того переконання, що інакше партія потерпить невдачу при наступних президіяльних виборах.

Найбільше незадоволені републиканці з сенатора Феса, предсідателя Републиканського Народного Комітету, відомого сухого фанатика. На його місце мав би прийти Роберт Люкас з Кентоки.

### ГОДУЮТЬ БЕЗРОБІТНИХ.

НЮ ЙОРК. — Поліційні стації розпочали ратункову акцію, роздаючи денно споживчі артикули для 12,000 безробітних родин.

### ДОХІД ДЛЯ БЕЗРОБІТНИХ.

НЮ ЙОРК. — Заходами Армії Спасення вдалося довести до футбалевої гри між Армією і Маринаркою. Гра відбудеться в Ню Йорку. Розходиться ще тільки про назначення речинця. Гра та стягне велику масу людей і сподіваються великого приходу. Ввесь дохід буде призначений на допомогу безробітним.

### НЕ МАРНУЙТЕ СТАРОЇ ОДЕЖІ!

НЮ ЙОРК. — Армія Спасення проголосила до населення відозву, в якій просить громадян не держати у себе переношених одягів, а відсилати їх до Армії Спасення. Одіж та буде роздана між бідних безробітних, які не є в силі купити одягу.

Хто має старий одяг, повинен повідомити про це Армію Спасення і назначити час, коли ту одіж можна забрати з його помешкання.

### ВІД РОКУ ЛІТАЄ КОЖДОГО ДНЯ.

КЕНЗАС СИТІ. — Д-р Джан Брук, лікар, літ 42, є завзятим приклонником летництва. Сам він літає кождого дня, хочби тільки одну годину. І то літає, не звертаючи уваги на погоду. Дня 15. листопада минуло 365 днів, як він літає день за днем, не опустивши ні одного дня.

### СВІТ НАШ ТАКИ ДОБРЕ СТАРИЙ.

НЮ ГЕЙВЕН. — Університетський професор А. Коварік подає на підставі найновіших дослідів, що земля наша має 1,852,000,000 літ. Час обчисляє він на підставі радіоактивности мінералів.

### ВРАТУВАВ $20,000 ПРИТОМНІСТЮ УМА.

ГАЙВУД (Илинойс). — До касієра банку, Едварда Бенсона, приступив якийсь чоловік, щоби розміняти $1. Касієр зауважив біля нього другого мущину, якому виставав зпід поли револьвер. Догадуючися, що це бандити, спустив скляне вікно, яке було забезпечене перед револьверовими стрілами. А заразом випустив струю слізного газу. Це осліпило бандитів, які втікли з банку, а касієр вратував $20,000, які були в касі, й заробив $1, якого бандити прийшли розміняти.

### РОБІТНИЧІ ЗАВОРУШЕННЯ В ПЕРУ.

ЛІМА (Перу). — Копальняні робітники місцевости Маль Пасо розпочали ґенеральний страйк, підчас якого прийшло до сутичок з поліцією. Між убитими є двох Американців.

### РАДЯНСЬКА ПРЕСА ПРО САБОТАЖІ.

„Правда" пише, що саботажі в Східній Галичині це революційна боротьба селянства, яке розпочало саботажі самочинно. Ці саботажі на думку „Правди" не є роботою контрреволюційної і націоналістичної УВО, яка не має з селянством ніякого контакту.

### ПОСТИНА ХРОНІКА.

З Риги прийшли вісти, що в Ленінграді розстріляно 17 православних священиків, яких судили за контрреволюційність. Розстріляних священиків силувано підписати антирелігійну заяву, але вони відмовилися вчинити це і пішли на смерть.

### ПОМЕРЛИ З ГОЛОДУ.

У Монтреал, Кве., найдено двох бездомних і безробітних мущин, що впали знесилені, на вулиці міста. Їх доставлено до шпиталю, де вони померли по короткому часі. Один з нещасливців відзискав на хвилю притомність і сказав, що вони обидва довго знаходилися без роботи і без жадних засобів до життя. Голодували довгий час, а остаточно вибралися на міську смітирку та збирали там ріжні відпадки поживи й живилися ними. Лікарі ствердили, що обидві жертви безробіття згинули наслідком затроєння зіпсутою поживою.

### БРАТ ПРОТИ БРАТА, СИН ПРОТИ БАТЬКА.

Як відомо, недавно в Москві розстріляно 48 учених, між ними Каратигіна. Тепер радянська преса містить отвертий лист дочки розстріляного професора, в якому ця дочка виріикається свого батька як контрреволюціонера та заявляє, що мусить змінити своє імя, щоби змити з чола ганьбу і пятно дочки ворога комунізму. Рівночасно в „Пролетарській Правді" бачимо цілу рубрику „Зречення батьків", у якій Осип Вепринський, Д. Патлан, Гр. Семененко, М. Попович, Т. Пойко, Андрій Скурський, Тетяна Бойко, Галинський, Коломиець і Василів зрікаються своїх родичів тому, що вони вороги большевизму і колишні богачі та куркулі або куркулі. Гафія Коломиєць пише: „Я, Коломиєць Гафія Карповна, знаючи свого третього чоловіка Юрка протягом 8 років, переконалася, що він куркуль з контр-революційною психольогією, а тому зрікаюся його та рву з ним усякі звязки як з ворогом радвлади". Десь бідний Юрко плаче за жінкою революціонеркою. М. Попович пише: „Я, Микола Попович, уже протягом 4 років фактично порвав із своїм батьком попом. Тепер я офіціяльно заявляю, що не поділяю його поглядів". Далі бачимо, що вистарчить, щоби батько був консервативним, а вже син комуніст виречеться його. „В осени 1920 р. я залишила свого батька в селі Слобода Ярищівська на Поділлі, Полкова Семена, й не маю з ним ніяких звязків. Я зрікаюся його як людини консервативної".

### НАПАД „СТШЕЛЬЦА".

Цього року на весну, як це вже подавали наші часописи, „Стшелєц" із села Романівки, пов. Тернопіль, напав був із сохирами на памятковий хрест знесення панщини і знищив той хрест та огорожу. А дня 28. серпня ц. р. був у Тернопілі великий відпуст, на який ішло багато селян не лише з тернопільського, але і з сусідніх повітів. І через Романівку вертало цього дня багато селян пішки та підводами. І на цих повертаючих наших селян напав „Стшелєц" з Романівки, узброєний в ножі та коли. Богатьох селян „стшельци" тяжко побили та поранили, забираючи при тім гроші та годинники, а дівчатам здирали черевики, хустини і т. п. Усіх цих напасників, які били та грабували безборонних українських селян, поліція арештувала та відставила до окружного суду в Тернополі.

### УКРАЇНІЗАЦІЯ.

„Пролетарська Правда" у відділі „Культура й Мистецтво" пише про українізацію в київській філії Інституту Т. Шевченка на „Ленкузні" таке:

„Співробітники філії Інституту Ткаченко й Синявський, відряджені для ознайомлення з станом українізації на „Ленкузні", виявили, що робітники, Українці з походження, становлять половину всіх робітників заводу, але з них лише половина говорить українською мовою. Адміністрація мало вживає української мови, а інженіри майже не піддаються українізації. Взагалі по цехах рідко чути українську мову."

### ПРОТИСОВІТСЬКА ІНІЦІЯТИВА.

У хвилі, коли меморандум Бріяна видвигає питання зєднання Европи, ініціятивний комітет протибольшевицького інтернаціоналу, якого президентом є князь Голіцин, звернувся до всіх делегацій у Женеві з просьбою здійснити слідуючі пять точок: 1. Свобода для Росії, України, для народів Кавказу, Білоруси і всіх інших републик, які СССР створила й визнала на основі права самовизначення народів. 2. Амнестія всім тим, що добровільно або під впливом насильства працювали в напрямі піддержки совітського режиму і засудили тепер свої помилки. 3. Привернення засади приватної власности. 4. Абсолютна свобода всім віроісповіданням. 5. Безпроволочне привернення політичних і економічних нормальних зносин з Европою і прочим цивілізованим світом.

### ЩО ДІЄТЬСЯ НА УКРАЇНІ?

На Радянській Україні викрито нову антибольшевицьку змову. ДПУ видало комунікат, з якого видно, що широко розгалужена організація українських націоналістів мала виконати ряд саботажових актів для загострення господарської кризи й викликання голодових заворушень. Арештовано 9 вищих радянських урядовців, між ними бувшого міністра УНР, Стаєюка, та керовника повстанчої організації „Козацька Рада", Плкта.

### З КИЇВСЬКОЇ СУДОВОЇ САЛІ.

Перед київським судом відбулася розправа проти урядовців, які задержали собі срібні гроші й переховували їх, а в касі лишали паперові. Урядовця Петрова засуджено за це на півтора року вязниці, а крім цього його позбавлено прав бути державним урядовцем. Обвинувачену Евгенію Факторович засуджено на рік примусових робіт, хоч вона переховала тільки 18 срібних карбованців. Евгенія Факторович боронилася тим, що срібних грошей потрібувала на відпустку, бо на селі ніхто не хоче приймати паперових радянських грошей. Касієрку Марію Леандрову засуджено теж на півтора року вязниці за переховування 38 срібних карбованців.

### НА 12 ЛІТ ВЯЗНИЦІ.

У Бересті над Бугом молодий кавалер Мацейовський мав дві любовниці, Моничівну і Башкесівну, які як суперниці ненавиділи себе. Коли конфлікт між суперницями дуже загострився, Мацейовський рішив позбутися старшої і бридшої Башкесівної, а лишити собі гарнішу Моничівну. При помочі Моничівної він убив Башкесівну, порубав її трупа на шматки і вложив до валізи. Цю валізку дав до гардероби на стації для переховання і другого дня мав відвезти її десь до ріки. Але, на його лихо, валізка здавалась декому підозріла, з неї капала кров і валізку відчинено. Коли у валізці найшли труп, Мацейовського арештували, а суд у Вильні засудив його на 12 літ вязниці.

### ВЕСЕЛИЙ БАНДИТ.

По Бесарабії від кількох літ гуляє бандит Полисюк і поліції досі не вдалось його зловити. На днях Полисюк напав із своїми трома товаришами на дім богатого дідича Грубана коло Окниці. Самого дідича він не застав, але управитель двора, побачивши, що бандити узброєні в револьвери і ручні гранати, дав Полисюкови 121,500 левів грошей і думав, що тим спекається напасників. Полисюк порішив чекати на дідича. Сів собі в його кімнаті, закурив, почастував кількох слуг папіросками, жартував зі служницями, подарував одній дівчині 500 левів, а потім купив в одного економа капелюх та посидівши так дві години і не діждавшись дідича, вернув у ліси і зник без сліду.

### ПОДАЙТЕ ВІСТОНЬКУ...

Робітники, що працювали при розвантаженні транспорту дерева з СРСР до Фінляндії, найшли у возі лист, приліплений до дерева. Лист цей написаний по українськи, а як видно, писав його український робітник, висланий большевиками на північ. У листі змальоване розпучливе положення робітників, арештованих на Радянській Україні за антибольшевицьку діяльність. Лист кінчиться благанням, щоби всі народи ратували радянських робітників від загибелі.

## ЛЯХИ СТРІЛЯЮТЬ УКРАЇНЦІВ У ГАЛИЧИНІ

### РОЗЛІПЛЮЮТЬ ПРОТИПОЛЬСЬКІ ВІДОЗВИ ПО СЕЛАХ І МІСТАХ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Польські жандарми, поліція та улани все частіше починають вбивати українських людей „за спротив" та за те, що вони „тікають" перед громилами. Так, наприклад, у Чижикові улан застрілив 14-літнього хлопця Степана Параньку. Ляхи кажуть, що він нібито напав на улана й хотів його обеззброїти. Фактично Паранька став одною з жертв бандитського нападу розбишак на мирне українське населення в Чижикові, де поведінка громилів викликала страшну паніку.

У Селиськах біля Бібрки Капраль Родзінський убив селянина Дмитра Підгірного за те, що він не „не хотів стрічатися з бандитами" й старався втекти до ліса. В Сеняві, яворівського повіту, постерунковий Муха вбив селянина Василя Шуля з Леванкова. Свій учинок постерунковий пояснює тим, що Шуль старався втекти з другим селянином, коли побачив, що до них наближається постерунковий. В селі Константинівці, повіт Камінка Струмилова, поліціянт Клюска тяжко поранив стрілом у груди селянина Гринюка. Гринюк, огірчений до краю з розпуки, боронив косою свого майна, яке хотіли забрати в нього для заплачення податку.

Подібні вчинки ляцьких розбишак тепер діються по Галичині скрізь, де були, чи навіть і не були карні загони.

В деяких селах невідомі люди розліплюють українські летючки з написами „До роботи з Ляхами!", „Бити жандармів!", Ще не вмерла Україна!" Декого поліція арештувала за розліплення цих відозв, а декуди розліплювачі втікли перед стрілами в них поліцією. Таксамо по селах і містах поширюються відозви УВО з закликом до витревалости й до боротьби з Ляхами.

### ТРУДНОЩІ З ІНДУСАМИ.

ЛОНДОН (Англія). — На конференції з Індусами остаточно виявилося, що в своїх домаганнях домініяльних прав Індії зійшлися Індуси-магомедани та Індуси інших релігій, які ворогують між собою в Індії. Вони тепер творять супроти Англії спільний національно-індуський фронт, що значно утруднює позицію англійської делеґації.

Вже тепер ясно, що пропозиції комісії Саймона не задовольнять жадної індуської групи, й Англії доведеться поробити великі уступки.

### ХОЧУТЬ УБИТИ ЛІТВІНОВА.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Поліція робить найпильніші заходи для охорони російської делегації на конференції комісії Ліґи Націй по обеззброєнню. До відома влади дійшло, що російські білогвардійські еміґранти задумують убити Літвінова та всіх членів большевицької делегації.

Поліція говорить, що про це вона довідалася припадково з листа одного з еміґрантів. Вбивство мало статися в потязі залізниці, яким їхала большевицька делегація.

### DO-X ЛЕТИТЬ ДО АМЕРИКИ.

КАЛШОТ (Англія). — Велитень-літак розпочав дальший свій лет до Америки. Тепер він вилетів з Англії до Лісбони в Портуґалії. Залога літака говорить, що лише в Лісбоні буде вирішено, якою рутою полетить літак з Европи до Америки. Коли він буде летіти через Азорські острови й Бермуду, то тоді доведеться йому на морі між Азорами та Бермудою, а другий раз між Бермудою та Азорами поповнювати запаси оливи та палива.

Летить на ньому 24 пасажирів і членів залоги. Як відомо, це великанський „літаючий корабель", який легко може осісти на повному морі. Звичайно він може перевозити 60 пасажирів і то примістивши їх дуже вигідно.

### ПРОТИ МОНАРХІЇ.

МАДРИД (Еспанія). — По всій країні серед населення все більше поширюється сентимент за републику й проти монархії. Не зважаючи на всі заходи влади й на встановлення нею суворої цензури на пресу, протимонархічні настрої нестримано поширюються.

Вже тепер визначніші політики Еспанії пророкують скору зміну сучасного режиму, а дехто говорить, що Еспанія стоїть на передодні революції й встановлення в ній републиканського устрою.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

| SUBSCRIPTION RATES: | | ПЕРЕДПЛАТА: | |
|---|---|---|---|
| Three cents a copy. | | Поодиноке число три центи. | |
| One year | $ 7.00 | На рік | $ 7.00 |
| Six months | $ 3.75 | На пів року | $ 3.75 |
| Three months | $ 2.00 | На три місяці | $ 2.00 |
| Foreign and Jersey City Rates: | | В Джерзи Ситі і Заграницею: | |
| One year | $10.00 | На рік | $10.00 |
| Six months | $ 5.00 | На пів року | $ 5.00 |
| Three months | $ 2.75 | На три місяці | $2.75 |

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

# А ДЕ НАШІ ДІТИ?

В тім самім часі, коли ми ведемо в Америці масову протипольську кампанію, розпочато іншого рода акцію: **тримісячну кампанію за приеднування дітей до У. Н. Союза.** Так склалося, що ті кампанії зійшлися тепер разом. На нашу думку, одна другій не перешкаджає, а навпаки, помагає.

Бо погляньмо тільки на нашу протестаційну акцію спокійними і розважними очима. Погляньмо на вічеві галі й приглянься, хто там сидить і протестує. Бачимо, що правда, величезні маси народа, але між ними, є дуже мало молодого покоління. І це мусить нас не то боліти, але заставити до серіозної акції в справі ратування нашої молоді. Коли та молодь не приходить тепер на віча, коли не бере участи в маніфестаційних походах, то це у великій мірі наша власна вина. Бо ми не подбали завчасу, щоби ту молодь притягнути до українських організацій, щоби її зацікавити як слід українською справою.

Коли ходить про нашу стару іміграцію, то кождий бачить, що праця нашої організації й нашого органу не пішла на марно. Ми можемо сміло твердити, що на протязі свого кількадесятьлітнього істновання У. Н. Союз перетворив своє членство у національно свідому масу, викресав у ній жертвенність до рідного краю і навчив своє пізнавати і ним дорожити.

І тесаме можна зробити і з молодим поколінням. Тільки з тою ріжницею, що до нього треба підходити з іншими методами, як ми підходили до старшого покоління. Все це не тільки можливе, але конечне. І воно буде зроблене. А загал наш має тільки поперти акцію Союза тим, що подбає, щоби наші діти стали членами У. Н. Союза.

З придбанням старих членів стає з кождим роком гірше, бо свіжої іміґрації так як би вже не було. Тому, коли хочемо задержати придбане нами національне добро в своїх руках і коли хочемо далі помагати нашим братам у краю у їхній визвольній боротьбі, нам треба піддержати в Америці ту інституцію, яка про все це завжди дбала. А такою загально-народною інституцією є У. Н. Союз.

Подивіться тільки, який бодрий дух віє з тої найстаршої орґанізації, який у неї запал і яка віра у нашу кращу будучність! Чи не звертає вона наші душі до добра, світла, ідейности і жертвенности? І чи не вартує виховувати своїх дітей на таких гарних і благородних засадах? А це можна легко зробити. Треба тільки вписати своїх дітей до Союза.

# ПОЛЬСЬКИЙ ПОГРОМ НАД УКРАЇНЦЯМИ.

(Оригінальний допис з краю).

(Докінчення)

(4)

### Офіційні причини карних експедицій. — Нечуваний цинізм.

Широко розтрублені урядовою пресою т. зв. саботажі тайної української військової орґанізації, яку уряд обвинувачує в численних підпалах польських фільварків на українських землях, є формальною причиною отої дикої „пацифікації" українського населення.

Чи справді всі ті підпали є ділом української тайної орґанізації?

На протязі останніх кількох місяців навіть сама урядова польська преса піднімає шалений крик з приводу пожеж фільварків **у цілій** Польщі і у тих підпалах рішучо обвинувачує самих власників, що в часі теперішньої тяжкої сільсько-господарської кризи допускаютьля тих злочинів виключно у спекуляційних цілях, щоби добути обезпеченеві премії відразу готівкою і то звичайно у висоті, яка далеко перевищує дійсну вартість спалених стирт і будинків. Для прикладу послухаємо, що говорить у тій справі польський краківський „Ілюстровани Курер Цодзенни", орган партії Пілсудського, з дня 4. жовтня цього року, ч. 268.

„В останнім часі пошесть пожеж на Поморю прибирає застрашаючі розміри. Занотовано знову цілу низку пожеж, а то в Новім Дворі, Коморові, Місьленіві, Ґосцешині, Жернівцях, Ритвані, Лєшні, Філіпові, Кротошині, Луджікові і в цілім ряді інших місцевостей. Жертвою пожеж падуть у першу чергу **мешкальні доми і стодоли.**

„Характерною річчю є те, що **здебільшого ті пожежі спричинили самі власники господарств, а то з метою дістати високі обезпеченеві премії.**

„Від ряду місяців алярмували ми громадянство, що практикована від якогось часу політика Тов. Закл. Обезпечення, що полягає на масовому підвищуванні оцінки нерухомостей (в ціли стягнення вищих обезпеченевих вкладок) **є виразною заохотою до злочинних підпалів.** Факти щоденного життя підтверджують ті передбачення на терені всіх дільниць Польщі". (Всі підкреслення „Курера"). Та мимо того признання вся урядова преса, в тому числі і той же „Курер Цодзенни", кожду пожежу на українських територіях Польщі приписує саботажови української військової орґанізації та закликає польське суспільство до реваншу, а уряд до переслідування усього українського суспільства.

### Душна атмосфера.

Проти виразної волі українського народу держави антанти рішенням з дня 14. березня 1923 року передали Східну Галичину Польщі, яка зобовязалася трактувати Українців нарівні з іншими своїми горожанами і забезпечити їм вільний культурний і господарський розвиток.

Одначе Польща цинічно кпить собі з міжнародніх договорів, про що зрештою отверто пишеться в польській пресі („Курер Львовскі"). Від самого початку перебрання влади в Східній Галичині та на инших українських землях польський уряд із залізною послідовністю безпощадно нищить всі культурні і господарські здобутки Українців: українські державні школи перемінює на польські (напр. з 3,120 українських народніх шкіл, які Українці ще мали в 1922 р., тепер лишилося всього 716), розвязує приватні українські школи, культурно-освітні і спортові товариства. Розвязано навіть такі українські товариства як скавт. Переслідується українські економічні товариства, головно українську кооперацію.

В ділянці земельної політики в неймовірний спосіб кривдиться місцеве українське населення. Не дивлячись на величезний земельний голод українського селянства, польський уряд спроваджує з корінної Польщі бувших польських вояків і на кошт держави роздає тим військовим осадникам прадідівські українські землі, будує оселі, господарства, озброює їх і за допомогою адміністративної влади заохочує кольоністів тероризувати безборонне українське населення і розбивати українські орґанізації.

Підсичена щоденною шовіністичною і урядовою пресою ненависть до українського народу створила серед польського шовіністичного суспільства просто погромницькі настрої з домінуючими ґаслами нищити все, що українське. Про це отверто пишеться в пресі, ріжні польські т. зв. кресові орґанізації ухвалюють на своїх зборах тисячі резолюцій, вимагаючих повної ліквідації українських культурних та економічних установ і взагалі всього українського питання. Для характеристики цих відносин наведемо резолюції польського студентства високих шкіл у Львові, ухвалені на вічу дня 12. жовтня ц. р., в яких просто говориться:

„1. Домагаємося від уряду закриття Лугів і Соколів (укр. спортові товариства).

2. Домагаємося закриття всіх українських ґімназій і семінарів та заміни усіх утраквістичних шкіл на польські.

3. Домагаємося замкнення українських студентських орґанізацій.

4. Домагаємося не впускати на університет українських студентів.

5. Постановляємо, щоби Поляки у Східній Галичині голосували на одну польську лісту, а Українцям на виборах будемо перешкоджувати і т. д.

Чи може панувати спокій на такій землі, де горожане одної держави діляться на дві катеґорії: на людей з правами і привілеями і на людей без прав?

Оця власне душна атмосфера, утворена польським шовіністичним режімом, була причиною того, що на українських землях під Польщею зявилися українські ґрупи, які на безправство і терор польського уряду відповідали також терором. Зовсім є можливим, що невиносиме загострення між польськими кольоністами і місцевим українським населенням спонукало окремі особи також і до підпалення майна польських кольоністів. Але це явище не могло бути масовим, бо не трудно зрозуміти, що паленням стирт власникам не шкодиться, а навпаки, наганяється їм маєток у формі високих обезпеченевих премій, які в кінцевім висліді мусить покрити також і українська людність у формі збільшених податків. Зрештою і сам львівський воєвода Наконечніков-Ключковський заявив представникам преси у вересні 1930 р., що він може лише 50% пожеж у Східній Галичині приписати т. зв. „українським саботажистам". Колиб навіть і вірити цим „точним інформаціям" п. Наконечнікова, то й тоді повстає питання: Чомуж за вчинки невідомих ґруп і осіб на 100% мусить нести страшну, кріваву відповідальність **вся українська людність,** не виключаючи жінок, дітей і недужих?

### Дійсні інтенції уряду.

Оці офіційні мотиви „пацифікації" польський уряд висунув для збаламучення світової опінії, якими хоче прикрити незнані досі для культурного світу дикі методи фізичного нищення безборонного українського населення. У тому кривавому поході тисячів озвірених садистів, убраних в мундури польської поліції і війська, хочуть теперішні „спасителі" Польщі ліквідувати ціле українське питання **через комплетне фізичне знищення українського народу, його культурних і господарських надбань. Ходить не о ліквідацію саботажу, а о знищення Українців взагалі.** Оцю святу правду підтверджує той факт, що ту дику „пацифікацію" переводиться в тисячах тих сіл і міст, **в яких не було ані одного підпалу, ані одного саботажу!** На приклад Чернилів Руський (пов. Тернопіль), Швейків (пов. Підгайці) і т. д.

Є великим і нечуваним злочином, що перечить основним законам людського права і моралі, потягати сім міліонів українського населення до збірної відповідальности за вчинки, виконувані конспіративними таємними орґанізаціями чи окремими особами, що не підлягають ані не можуть підлягати ніякій громадській контролі. Всі леґальні українські партії в Польщі, що помимо великих виборчих шахрайств уряду разом мали в останньому польському соймі 57 послів, не визнають і відкидають терористичні методи політичної боротьби. Але всеж польський уряд маршала Пілсудського, побоюючись розвитку українського народу — його економічної, культурної і політичної сили, що росла всупереч „нормальним законним" перешкодам з польського боку, вирішив перенести відповідальність за вчинки тайних ґруп і поодиноких осіб — та навіть відповідальність за вчинки самих польських аґентів-провокаторів — на всю українську людність без винятку і піддав українське населення в Польщі нечуваному в історії людства погромові.

### До культурного світа.

Сім міліонів українського народу під пануванням Польщі кличе до всього культурного світа: Поспішіть нам безборонним оборонити себе від походу модерних вандалів, — людоїдів, що хочуть нас змести з лиця нашої прадідівської землі! Не допустіть до диких знущань над людською гідністю! Не дайте втратити останньої віри в найвищі цінности, що звуться **людськістю, правдою і справедливістю.**

Польський уряд оголосив заграничним кореспондентам про припинення „пацифікації", а в дійсности післав на нас ще більші загони війська і поліції, які з щораз більшим озвірінням нищать наше істнування. Незнаний досі в історії погром дальше продовжується!

В імя людських прав і моралі апелюємо в першу чергу до тих народів і держав, що своїм рішенням передали нас і наші землі під владу Польщі. Жадаємо негайної інтервенції і розслідування безсторонніми міжнародніми комісіями страшних, диких звірств, виконуваних польською владою над українським безборонним мирним населенням на очах усього культурного світа.

Ми кличемо ввесь цивілізований світ уважно поставитись до тих страшних подій, які творяться нині над Українцями під Польщею.

Наскільки в Польщі та в С. С. С. Р. панує диктатура і терор, може виникнути небезпека конфлікту між цими державами, особливо, коли большевицький уряд в його сучасній розпучливій політичній і господарській ситуації схотів би відограти ролю „визволителя" Українців, переслідуваних у Польщі.

Невпорядковані національні відносини на Балкані стали свого часу приводом світової війни 1914—1918, що коштували людство міліони жертв.

Культурний світ **повинен** і **мусить** вжити всіх заходів для того, щоб негайно припинити вимордовування мирної української людности польськими шовіністами і не допустити до нових міжнародніх катастроф.

Допоможіть нам, переслідуваним крівавим, катівським режімом у Польщі!

S. O. S.

# ПОЛЬСЬКІ ЗВІРСТВА В ГАЛИЧИНІ.

(Оригінальні матеріяли з краю).

(13)

В помешканню д-ра Сеника Д. позривали підлогу в приватнім мешканню та копали і шукали в той спосіб за оружем, а в канцелярії все здемолювали та понищили всі акти канцелярійні. У д-ра Калина поломили дві машини до писання, порозкидали всі акти та знищили ціле урядження канцелярійне. Катуючи людей, викрикували поліцаї: „кому сен тераз поскаржице? сейму нема, ані послуф, ані сенаторуф, ідзце до пана Боґа на скарґен! Адвокатуф ваших і сендзюф такжесьми юж побілі, а тераз не бендзє вам кому робіць скарґі на нас". Дальше перевели ревізію у манданта д-ра Сеника, Весоловського Володимира, якого рівнож сильно побили. При перепроваджуванню ревізії в домі батька крамаря з кооперативи, Ткача Володимира, побили його матір та сестру Сеню Ткач, якій порізали народний стрій на кусники та все в хаті понищили, і його молод. брата рівнож побили... В о. Малюци здемолювали ціле помешкання, всі печі повалили, хотіли також бити його та дочку, однак присутний в той час ревізор Каси Стефаника, Поляк з Кракова, оборонив їх та видав поліцаїв. О. Малюца є головою вище згаданої каси. При ревізії нищили селян безпощадно в той спосіб, що все скидали на середину хати, перемішували та доптали чобітьми. Робили саламаху, і так: піря з порозрізаних подушок, вишняк, мід, мука, крупи, килими порізані і убрання, все змішане разом, як рівнож вся хатня обстановка порубана. Хати та стодоли казали самим господарям розкидати і розстрясати сніп за снопом, чи де нема оружа. Дощ опісля все замочив і знищив, бо все зросло. Дальше переводили ревізію і сильно побили селян: Зубку Івана, Москалюка Петра, якого побили страшно за те, що має сина студента фільософії, життя його висить на волоску. Його пасербицю Паламар так побили, що стратила наслідком того розум та зачала маячити і бореться зі смертю. Дальше побили трох братів Підґурських, а то Івана, Ярослава і Евгена, Андрія Москалюка, Северина Плюгавку; Маріяна Коменду збили так сильно на поліції за те, що був справником кооперативи і секретарем „Рідної Школи". У Григорка Гуменюка при ревізії побито: його хору жінку, пасербицю та її чоловіка латинника Юзюка, якого потім перепросили і сказали: „А ти псякреф, чемусь не мувіл з почонтку, жесь Поляк, то ці не пошкодзі, жесь троху достал, чего сен з німі браташ?" Дальше перевели ревізію у Варвари Гуменюк, Андрея Верґуна, якого побили з цілою родиною, замкнувши всіх у стодолі, а то: жінку, двох синів, дочку та зятя. У Івана Мороза, Петра Іщука, Івана Гончара, Григорка Сокола, Мирослава Сокола, Демка Кривака, Максима Паламара, Петра Теслика, Гната Головінського, Миколи Весоловського, начальника громади Миколи Шурана і громадського секретаря Берекити та його двох синів Мирослава і Михайла та Миколи Осінчука і всіх при тім побили. Дальше побили бібліотекаря читальні Івана Ткача, жінку його, батька і тещу Щуран, яка є головою Союзу Українок, при тім зломили їй руку та забрали 10 американських долярів, які випали їй з руки. Така масакра тревала в Новім Селі до години 3-тої в ночі. Декотрим, що сильно кричали, затикали уста землею і так били дальше. При нищенні кооперативи били декотрих членів управи та викрикували: „Ми вам дами кооперативи, ти псякреф хлопе єден з другім, ти сен бежеш до гандлю, тобє тшеба кооперативи, а жид цо бендзе робіл, он ест до гандлю, а ти псякреф маш працоваць наролі." На слідуючий день рано по масакрі дав командант експедиції наказ, щоби всі радні зійшлися до громадського уряду, і сказав: „Тераз жебисьце веджелі, на кого маце ґлосоваць. Як бендзе ґлосоване, вшистке ґлоси маце оддаць на лістен паньствовон, а єжелі так не зробіце, то ми вам потем єще лепшон лазенкен справімі! Свих бунтовнікуф, адвокатуф, інжінеруф і сендзюф не слухайце, бо они вас баламуцон".

Дідей, які рано йшли до школи, не оминула також експедиція і тяжко їх побила. Рано 26. вересня 1930 відїхала карна експедиція до сусідного села Колпак, де в день руйнувала та катувала людей, без ріжниці полу від 19 літ вгору, опісля вечером те саме діялось в Сухівцях, де день перед тим згоріли три панські стирти, підпалені невідомою рукою, та справників місцева поліція не викрила. Коваля Грицину з Суховець, який перший прийшов ратувати горіючі стирти, прибувші улани, стаціоновані в Гнилицях, закували в кайдани та скатованого забрали з собою до касарні, де дальше катували до безтями буцімто за те, що він мав підпалити стирти. Ціле село перекатували і понищили ввесь дорібок селян.

Дальше 27. вересня переїхали до Лисиченець, де завдяки інтервенції місцевого дідича експедиція не випала так жорстоко. Перевели ревізію у декількох селян та у відсутнього на той час учителя школи Івана Ющина, не найшовши нічого підозрілого. Опісля відїхали до Шилів, де зробили страшне спустошення. Хлопцям і дівчатам казали убратись в народний стрій і примусили рачкувати через село, немилосердно катуючи при тім. Місцевого управителя школи Борака збили в страшний спосіб та зломали йому чоботами грудну клітку, копаючи його. Сина його, студента медицини страшно скатовано, закули і на розказ кровожадного старости Качковського, сина куцького шевця, відставили до Збаража. Крім того видав староста наказ видати 2 братів Пастушенків, і той розказ дістали їх родичі.

В Шилах розгуляні поліцаї справили собі баль, давши наказ, щоби громада доставила їм горівки і лікерів, пива, ковбас та шинок. Зараз вислали дві фіри, які їм все привезли. Підчас ревізії в селі знасилували та позаражували коло 30 молодиць та дівчат, які опісля їздили на скаргу до Збаража. Недокінчений Народний Дім здемолювали, а крім того повилазили на стріхи й баґнетами попробивали та порізали кождий аркуш бляхи. Побіч стояв памятнк Шевченка, який цілковито знищили. В кооперативі всі товари повикидали на вулицю, дещо ліпшого позабирали, а решта все здемолювали та полили нафтою. Катуючи людей, кричали також поліцаї: „Кленкайце і пшисенгайце, же од тераз бендзєце Полци". У Трача Богдана, заможного і свідомого селянина у Шилах, все хатне урядження порубали сокирами, не оставивши ані вікон, ані дверей, а його самого так скатували, що бореться зі смертю. Шкоди в тім однім селі нараховують приблизно на 30,000 долярів американських. По відході експедиції зосталась руїна, якої світ не бачив. Навіть стіни в хатах казали власникам, бючи їх, вирубувати у власних хатах. З Шилів виїхала карна експедиція робити погром до Добромірки, де скатували на смерть д-ра фільософії Козака Павла з Гущанок, який скінчив студії в Чехах, начальника громади Березу Гриця, господаря Березицького та старого Кацавала, замісць його зятя Гивуся Гриця, який спасся утечею. Знасилували богато молодиць та дівчат. Число та імена наразі годі подати. Місцеву кооперативу здемолювали, всі товари поскидали на одну кулу серед кооперативи, полили нафтою та оливою, а дівчину склепарку знасилували, потім розібрали до ґола, копали і казали качатися по тій мішанині товарів з оливою. Молочарню здемольовано, читальню „Просвіти" здемольовано, голову читальні Клюбу побили. Дальше побили Марцинюка Михайла хорого в ліжку, а матір, яка його боронила, скатовано так, що бореться зі смертю. Перебито та зруйновано ціле село, а тих, що повтікали перед страшними побоями, ловить тепер місцева поліція, та віддає в руки уланів, які стаціоновані в Гнилицях Великих і там їх закованих в страшний спосіб катують. І так з Добромірки забрали вже Гевуся Гриця і сина начальника громади, Березу.

(Дальше буде).

### Кріза.

Банкири сидять на векслях.
Фабриканти на товарах.
Рільники на господарських продуктах.
Ремісники сидять у варстатах без діла.
Робітники віддихають денно по 24 години замісць 16 годин.
Лиш міністри бідолахи-мученики, пріють, бють собі голови, як би це все пустити в рух.

—о—

— Деж ти так біжиш, що навіть мене не бачиш?
— Хочу не допустити до бійки між двома людьми.
— Щож це за люди?
— Я і ще один.

# Місяць листопад - місяцем національної жалоби.

## ЛИСТОПАД — МІСЯЦЬ НЕГАЙНОЇ ЗБІРКИ НА ДОПОМОГУ ЖЕРТВАМ ПОЛЬСЬКИХ ЗВІРСТВ

# З українського життя в Америці.

### СЕЙНТ ЛУЇС, МО.

**Протест громади.**

Дня 26. жовтня відбулися збори злучених товариств і братств, на яких рішено запротестувати проти польського варварства, доконуваного над українським народом у Галичині. Вибрано комітет, котрий виготовив відповідні телеграми, в яких коротко зазначив всі ті польські злочини, про які доносить наша й чужинецька преса.

Телеграми вислано до секретаря стейту Стимсона, премієра Великої Британії Ремзея Мек Донелда і Ліґи Націй.

Зміст телеґрам помістили три місцеві американські ґазети: Пост Диспеч, Ґлоб, Демократ і Сейнт Луїс Стар.

За Комітет:

Михайло **Коваль, Петро Дисановський.**

—o—

### АСТОРІЯ, Л. АЙ.

**Величавий похід, масове віче й святочний концерт.**

Дня 2-го листопада заманіфестувала Українська Громада в Асторії свою живучість, свою любов до Рідного краю і свою національну карність. Протест наш випав достойно й величаво й то завдяки добрим сусідам, що не пожаліли коштів і труду для доброї справи.

Тисячний протестаційний похід, який тревав півтори години, випав під кождим оглядом величаво. Була гарна погода. В поході бачили ми молодих і старих, дівчат, жінок і старих матерей! Були всі, хто відчув біль катованих братів.

Попри прегарні американські звіздисті прапори розвинули і свої прекрасні малинові стяги наші умундуровані Січовики та Січовички з Ню Йорку, а іменно „Чорноморська Січ", „Січ Богдана Хмельницького", а за ними Тов. „Просвіта" з Ню Йорку, Тов. „Дністер", Тов. „Рідної Школи" з 106-тої улиці в Ню Йорку, Укр. Православна Громада з 14-тої вулиці в Ню Йорку, Відділ 204. У. Н. Союза, Бр. св. Йосафата, Бр. св. Володимира, Тов. „Укр. Демократичний Клюб" з Бруклина, „Укр. Жіноча Громада", „Рідна Школа", Бр. св. о. Николая, в. 5 У. Н. Союза з Асторії і наконець мужва першого місцевого відділу У.В.О., яких то старанням відбувся цей похід.

Похід рушив з Чеського Дому й перейшов головними улицями міста, а потім вернув в тесаме місце.

По поході відбулося протестаційне віче, яке відкрив громадянин Кривень, покликуючи на естраду представників товариств, які взяли участь у поході.

До переведення зборів вибрано громадянина Юлія Павчака, а на секретарів підписаних.

Першим бесідником був д-р Мишуга, котрий представив польське пекло на рідній землі та взивав усіх до ще більшого завзяття і дальшої боротьби з наїздником. Другий говорив о. Іванишин у справі збірки.

Опісля відчитано резолюції, в яких запротестовано проти ляцьких звірств та в яких збори заявилися за те, щоби вся імґрація виконала ухвали конґресу Обєднання в справі ратунку катованої Галичини.

Збірка на галі принесла $166.33. Це тільки початки, бо вона буде продовжатися. Віче закінчилося серед надзвичайно гарного й піднесеного настрою. Всі відчули, що отсе прийшов дійсно час до нашого національного обєднання в Америці.

Вечером відбувся концерт зприводу Листопадового Свята. Співав Хор Молодіжи під проводом проф. В. Савіцького з Бруклина. Святочну промову виголосив гром. Ю. Павчак.

Співав рівнож славний баритон, гром. П. Ординський, котрого спів завжди підбадьорює публику. Наша славна співачка П. Гребінецька виявила ссій великий талан і прикрасила концерт. Скрипкове сольо відограв гарно молодий український скрипак п. Михайло Биндас з Асторії. Акомпанював відомий пяніст п. Штембер.

Так закінчився тої славний день 2. листопада, який приніс дохід для краю, а в громаді підніс духа й додав завзяття до дальшої праці.

**Антін Климишин,**
**Мих. Беля,** секретарі.

### БЕЙОН, НЮ ДЖЕРЗИ.

**Протестаційна акція проти польських звірств у Галичині.**

У неділю, дня 2. листопада, відбулося в галі місцевої української церкви при 25. вулиці всенародне віче для протесту проти польських звірств у Галичині.

Взяли в ньому участь отсі товариства й братства: українська гр.-кат. парохія, Укр. Дем. Клюб, Бр. св. Михаїла, від. 213 У. Н. Союза; Бр. св. Івана Хрестителя; Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 28 У. Н. Союза, У. Н. Дім і Тов. Співацьке Боян.

Віче відкрив предсідатель Йосиф Кобрин, представляючи коротко зібраним, в якій справі віче скликане і чому церква і Народний Дім вкриті чорними праворами. Відтак покликав на секретарів віча Марію Кушнір, Андрія Бирича і Андрія Басараба, та уділив слова редакторові Свободи Омелянови Ревюкови.

Події, які заставили нас зібратися на протестаційне віче, — говорив бесідник, — кождому добре відомі. Ми прийшли на віче не на те, щоби почути факти, але тому, бо ми вже про них чули й читали. Про сі факти доносять українські ґазети, листи до наших родин, ба навіть американські, анґлійські, німецькі й інші ґазети.

Нечуваний терор, який розвела Польща на українських землях, захоплених від українського народу силою, проти його волі, відбився ґомоном по всьому світі. Власне в сьому огляді перечислилася Польща. Беручися йти слідами давних Татарів, Поляки забули, що двацяте століття не тринацяте. В тринацятому століттю про напади Татарів у Галичині навіть у сусідних краях знали аж за місяць опісля; нині про польські звірства в Галичині світ довідується за кілька днів.

Перечислившися в сьому й побачивши донесення про свої звірства в „Манчестер Ґардіен", „Крисчен Сайенс Монітор", „Ню Йорк Геролд Трибюн", „Ґрефик", „Шикаго Нюз" і в інших, Поляки взялися за брехливі заперечення. Польські амбасадори, консулі й таки американські політики побігли до американських ґазет із запереченнями. Польський амбасадор заперечив голословно, що в Польщі такі річи діються. Мовляв, там кождому народови й вірі дана повна свобода слова, зборів і орґанізації. Так говорить він у той самий час, коли навіть польські партії, противні польському диктаторови, не можуть користуватися вповні правами, ґарантованими на папері польскою конституцією. Польський амбасадор перечив, немовби в Галичині знущалися над українським населенням та по фарисейськи просив американських ґазетярів приїхати в Галичину на розвідини. В той час, як він подавав такі брехливі заперечення до американських ґазет, у тих ґазетах уже були донесення про те, що польський уряд видалив з Галичини канадійського кореспондента Виліема Дея та Американця МекКогена, що власне приїхали до Галичини побачити власними очима, що там діється. Тоді, як польський амбасадор в Америці перечив донесення про карні експедиції польського війська в Галичині, до американської амбасади в Варшаві збігалися американські горожани українського роду, що були побиті з іншими Українцями підчас сеї експедиції. Сі факти напятнували польського амбасадора як брехуна.

Щоби помогти польським офіціяльним брехунам, американські Поляки збираються тепер до кампанії громадянської. Будуть „інформувати" американські ґазети, організації, уряд. Українці їм сього заперечити не можуть. І не думають. Коли Поляки збираються „інформувати", то Українці можуть з того радіти, бо з того їм буде нагода дати доказ, що українські вістки не виссані з пальця, але оперті на фактах, які можна засвідчити свідками й документами.

Замало одначе сі докази мати; треба їх теж подати до відома американського громадянства. Послужити до сього можуть протести, протестаційні віча й протестаційні телеграми й письма. Не можна зражатися тим, що з протесту, висланого до уряду або до Ліґи Народів, може не вийде сейчас те, чого ми бажаємо. Щоби був результат, на се нам довго треба протестувати. Кождий, що протестує, протестує спершу без успіху. Остаточно звертають увагу на протести тих, що протестують уперто, послідовно, неподатливо, а все сильніще. Коли ми своїми протестами покажемо зорганізованих людий, то наш протест остаточно мусить колись осягнути ціль. Покищо він помагає ту силу збирати й дає нам нагоду розголосити свою справу перед американським громадянством.

Для розголосу нашої справи послужити можуть теж ріжні демонстрації, як походи, демонстраційні вивіски на церквах, жалібні богослуження, тощо. Коли бейонська церковна громада вивісила на фронті чорну жалібну вивіску з відповідним написом, що церква відбуває жалобу по жертвах польських звірств у Галичині, то се теж помагає нам звернути на нашу справу увагу американського громадянства. Як би так кожда українська церква зробила, то се певно причинилося би до розголосу української справи.

Се, що зробила місцева громада, показує, що кожда громада може впасти на новий спосіб помочи своїм братам, катованим у старому краю. Зайво тут говорити, що тільки мій проект добрий, а всі інші кепські. Всякий добрий, який тільки поможе розголосити справу. Нема тут що відноситися до інших людей з безпощадною критикою, злобою й завистю. Хто в сю хвилю не може забути своїх партійних порахунків з іншими українськими людьми, партіями чи церквами, той непоправник і невідвічальний дітвак, який засліплений ненавистю до своїх противників так сильно, що справдішного ворога свого народа не може бачити. Сього рода люди є в кождому народі, — в Польщі диктатором став чоловік, котрий заховується як божевільний, вважає себе за героя, який одинокий покликаний до необмеженого правління Польщею, для якого всякий партійний противник є зрадником або злодієм. Культурні народи, коли в них такі люди виступають, не звертають на них уваги, але роблять своє далі. Правда, вид чужої практичної роботи божевільного ще більше роздратовує, доводить деколи до білої люрости, але й се не повинно нікого зневолити. Дітвацтва й варятства се перешкоди, які всякий розумний чоловік і нарід стрічає на своїй дорозі. Треба вчитися робити, не попадаючи в розпуку через перешкоди.

Найдуться може люди, яких звірські знущання Поляків над нашим народом відстрашать від роботи. Може найдуться якісь люди, що від сих вісток втратять надію в остаточний успіх української справи. І сим нема що нам дивуватися. Сих байдужних зрештою певно буде менче, як вороги собі бажають. І на місце кождого збайдужнілого десять других стануть більше свідомими, більше завзятими й більше активними. Поляки думали, що вони своїми дикунськими способами заголокують Українців до того, що вони станнуть не тільки вірними горожанами польської держави, але й покинуть українство та стануть Поляками. Та так думати може тільки нерозумний політик. Насильство, шахрайство, навіть брехня й лайка може виглядати доброю політикою тільки в очах дурака, або умово хорого. Понищені українські інституції не наверкнуть нікого з Українців до любови супроти Польщі. Побиті люди певно не будуть краще людьми польської держави. Звалища українських кооператив будуть віковічним памятником, що від Поляків Українцям нічого ждати. Щоби ніхто не попадав у безнадійність, Українцям, що тепер находяться поза Польщею, треба піддержати морально й матеріяльно тих, що впали жертвою польських звірств.

Бесідник пропонує резолюції, в котрих підноситься протест до американського уряду й Ліґи Народів проти польських звірств, поповнюваних на безборонним українським народі. Збори постановляють піддержувати своїх братів, що впали жертвою польських знущань, морально й матеріяльно: морально через інформоване світа про польське панованне, а матеріяльно через піддержування грішми тих установ, що впали жертвою татарських нападів Поляків та що ведуть активну діяльність коло зорґанізовання Українців для спротиву полінізаційному походови. Збори солідаризуються з подібними протестами по всіх українських оселях Америки та сподіваються, що в тяжку хвилю для наших братів у старім краю у нас стане як найменше байдужних та дітваків, яких жорстокий похід Поляків на Україну штовхає тільки до злобних виступів проти власних земляків. Збори кличуть Українців піддержувати протестаційну акцію американських Українців всіми способами.

Збори приняли резолюції одноголосно та припоручили президії вислати телеграми протестаційні до департаменту стейту в Вашингтоні та до Ліґи Народів у Женеві.

Далі предсідатель завізвав зібраних до жертви на покриття коштів віча й на негайну допомогу рідному краеви, знищеному польськими варварами. Кількох людий, що себе звичайно представляють за оборонців пролетаріяту та за оборонців України, опустили галю, але інші лишилися та жертвами засвідчили свою активну українську свідомість, хоч і в нас тяжке безробіття й громада часто робить всякі обходи та складає жертви. Жертвували слідуючі: П. Борис 5 дол.; по 2 дол.: М. Петруняк, Ф. Марцішин, С. Липа, А. Басараб, Л. Голуб, Й. Ошуст, В. Мельничук, Н. Н., А. Рейтар, В. Бабяк, Й. Кобрин, М. Хопкий і М. Шеґда; по 1 дол.: Й. Телішевський, П. Жирий, А. Бурбела, В. Могила, А. Романів, Т. Колодій, І. Кушнір, І. Бурбела, В. Павлукович, І. Стахів, І. Лабай, О. Ковальський, М. Кравчук, І. Довгань, М. Кобрин, І. Готра, І. Корело, С. Щомак, М. Щомак, М. Польовий, А. Ласів, Я. Лаврів, Г. Гриник, П. Мартинів, А. Лаврів, В. Наконечний, Д. Лехник, Т. Задорецька, С. Мартинів, Г. Драґанчук, В. Моньків, Л. Бачинський, В. Бурбела, С. Николишин, М. Пасічник, В. Бояновський, П. Харів, М. Кобилінський, М. Панас, С. Кібало, Ф. Задорецький, Ф. Польовий, П. Кудрик, К. Ґриник, Н. Путас, І. Ґеба, І. Іваніцький, І. Солонинка, Т. Данько, А. Бирич, М. Пахолок, А. Кривий, В .Савран, І. Притика, Л. Ґавазин, П. Тіцький, А. Щепанюк; по 50 ц.: С. Готра, І. Пукас, П. Кушнір і М. Могила 25 ц. Разом зібрано $90.80. Розходу було $19.00. Остало $71.80.

По скінченню збирання жертв предс. Йосиф Кобрин подякував зібраним за жертви та заохочував до дальшої спільної праці для рідного краю та зарядив на закінчення відспіванне народних гимнів: Ще не вмерла Україна і Не пора.

**М. Кушнір, А. Бирич, А. Басараб,** секр.

—o—

### NEW BRITAIN, CONN.

**Dear Editor:**

Here is my account of the mass and of a mass meeting held in New Britain on Sunday, November 2. I have been requested by the committe to report it to the Svoboda.

Even before one entered the church, one saw the church was in mourning: A black drape was spread under the cross over the door. In the church there was still a more solemn air. The seats were filled to capacity. People stood even in the aisles. The altar was draped in black, the pictures, the banners of the societies with holy pictures, were all draped black. The singing that came from the choir was beautiful, but soft and mournful. It was for the heroes in Ukraine. The intervals after each singing seemed very peaceful, as if the beloved ones in the graves were listening to the prayers.

Right after the mass there was a "panakhyda" (a Requiem), in which all the Sócieties and Clubs took part at the request of the Ukrainian Young Peoples Association.

After the church services had been completed, a mass meeting was held in the church hall. Some 500 people attended. The grown-ups were enthusiastic about the Ukrainian Young People's interest in starting this and getting it through.

The speakers included Mr. Mereshchak and Kalyna, of Ansonia State Organizers.

Mr. Mereshchak spoke of the oppression of Ukrainians for hundred of years, of their unbroken spirit which keeps always marching on, even to meet death, always fighting for an independent Ukraine.

Mr. Kalyna spoke of the atrocities in Ukraine committed recently by the Poles. He quoted statements of American papers, which he substantiated with a letter from his daughter received a few days ago.

The following resolutions were passed, which were to be sent to Mr. Stimson, Secretary of State, Washington, D. C., and Mr. Drummond, Secretary, League of Nations, Geneva, Switserland:

We, American citizents of Ukrainian descent, members of the United Ukrainian Societies and World War Veterans of New Britain, Conn., assembled at a mass meeting on November the second, 1930, regard it both our divine and humane right and duty to protest against the outrageous action perpetrated by the Polish government against the defenseless Ukrainians on the West Ukrainian territory, such as: ruining of their educational institution and organizations, looting of homes and cooperative stores, demolishing of libraries, brutal attacks upon women and children, unwarranted arrests of two thousands of civilians, cruel flogging of peasants and priests.

We demand that the atrocities be immediately stopped.

We demand a formation of an impartial International Investigating Commission for the investigation of these heinous crimes.

We advocate an Independent Ukraine.

We demand that Poland be compelled to grant her so-called national minorities rights guaranteed by international treaties.

The telegrams were signed by the chairman and secretaries of the meeting Mr. Stephen Savchyshyn and Andrew Melnyk as well as by the ateending societies, to wit: the St. Vladimir Society, St. Peter & Paul Society, The Sitch, Ukrainian American Citizen Club, Ukrainian Young People's Ass'n, Ukrainian Women's Club and Providence Society. These societies have also sent telegrams to Mr. Stimson.

The mass meeting showed that the young people born in this country, believe in Ukraine. The older ones, and their societies have given us their hearty support, the future looks bright for the Ukrainians in New Britain; they will do their share for the independence of Ukraine.

The church will be draped in black all month. On November 15, another mass will be celebrated for the fallen heroes.

**A. Melnyk.**

—o—

### БЕЙОН, НЮ ДЖЕРЗІ.

**Американська ґазета про протест церкви.**

„BAYONNE TIMES" з суботи, 8. листопада 1930, пише:

**UKRAINIANS PLAN WEEK TO MOURN 'TERROR' VICTIMS**

**Memorial Service Tomorrow to Start Period of Sorrowing**

The week of November 10 has been set aside by the Ukrainian Greek Catholic Church, 24 East Twenty-fifth street, as a period of mourning for victims of the reign of terror which the Poles are alleged to have instigated in Western Ukraine, known as Eastern Galicia.

Rev. John Zaharko, rector of the church, stated that commencing Monday and all through this week the church will be opened for those desiring to stop in it for prayer. A symbolic mound has been set up in the church, before the altar, to represent plastically to the visitors the sufferings of the victims.

A whole series of church services will be inaugurated according to Rev. Zaharko with a memorial service at 5 o'clock tomorrow afternoon, for those who died as result of floggings which Ukrainians charge were inflicted by the Polish soldiers, police and rowdies.

This memorial service will be followed by a memorial to be held at the Bayonne Industrial Y. M. C. A., at 7 p. m. tomorow. There will be an appropriate musical program as well as short addresses.

**"Punitive" Expedition**

"All these activities," Rev. Zaharko said, "express the shock and the profound impression which was created in the hearts of the citizens of the Ukrainian descent by the reports of the recent so-called pacificatory expedition sent by the Polish government into Eastern Galicia. As a pretext for the punitive expedition there were used by the Polish government several incidents of incendiarism, started by a revolutionary group against the Polish veterans sent from Poland proper into Ukrainian provinces to settle upon the land and to terrorize the Ukrainian population.

"The punitive expedition, which was called by the Polish government an expedition of pacification, started a campaign of requisitioning from the peasantry food without remunaration; of destroying their property; wrecking their cooperative stores, reading circles and libraries; flogging peasants and priests; of wholesale arrests and imprisonments. This wholesale terror was reported by the Manchester Guardian, Christian Science Monitor, New York Herald Tribune, and others. Their reports have been verified by thousands of letters that came to this country from the families and friends in Galicia, as well as by reports of eye-witnesses, American citizens of Ukrainian origin, who happened to visit the country of their birth at the time of the terror, were cruelly flogged with others."

The building of the Ukrainian Greek-Catholic Church of St. Mary has been covered with a huge black crepe, with an inscription explaining the occasion of this demonstration and mourning.

### ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

**Горожанський Клюб при роботі.**

Наші Українці в Елизабет є доволі добре зорґанізовані. Належать до запомогових організацій, мають свій Народний Дім, а також і Укр. Амер. Горожанський Клюб. Вже всі прийшли до переконання, що нам треба більше заінтересуватися американським життям, коли хочемо мати більший вплив в Америці та мати кращу змогу до ліпшої допомоги рідному краеви.

Заходами наших свідомих і впливовійших людей вже не записують нас при вибиранню горожанських паперів ріжними чудацькими іменами, а тільки Українцями.

Член Клюбу громадянин Юрій Шевчук кандидував при останніх виборах з рамени републиканської партії на містовий уряд і хоч мав поважного контркандидата, здобув багато голосів і перепав дуже незначною більшістю. З того наука, що треба нам тільки краще зорґанізуватися, а зможемо згодом мати своїх людей на ріжних урядових позиціях.

На зборах Клюбу взято під розвагу польський терор у Галичині й рішено відбути в Укр. Народнім Домі дня 16. листопада велике протестаційне віче, на якім надіємося побачити цілу українську громаду.

**М. Гринішак.**

—o—

### КЛІВЛЕНД, О.

**Так їм треба**

Зприводу наших протестів місцева Ляшня насміхається з Українців і каже, що ми самі не знаємо, якої хочемо України, чи „совецкей чи такей, кей еще нигди не било". Дуже добре роблять, що з нас сміються, бо в той спосіб відбичать наших людей раз на завжди від співпраці з Поляками. При міських виборах досі виходили Поляки українськими голосами. Але як останні польські звірства освідомили наших людей і вони не віддати тепер голосів на польських кандидатів, то перепали всі три польські кандидати, Савіцький, Рудковський і Кмецік, котрі кандидували на ріжні міські уряди. Пан Савіцький був суддею кілька років і то завдяки нашим голосам, які заражили при виборах, а тепер провалився.

Клівлендець

### АМСТЕРДАМ, Н. Й.

**Чи ми провинилися?**

В ч. 254 „Свободи" закинено Горожанському Клюбови, що він спровадив на горожанські збори польських кандидатів, замісць демократичної кандидатки Ізабелі Міллер. Справа мається інакше. І. Міллер не прибула ізза автомобілевого випадку. На збори прийшли американські горожани, члени Польського Горожанського Клюбу. Тут не розходилося про польські вибори, а американські. І ми думаємо, що на таких зборах має право бути кождий американський горожанин. Коли ті два Поляки, американські горожани, прийшли на наші збори і сиділи під українським прапором, то ми не бачимо в тім нічого злого. Ми бажали, щоби всі Поляки сиділи під українським прапором, а не Українці під польським.

За Уряд Клюбу:

**С. Цюпка, Т. Вітковський, І. Польовий.**

### Гніваються.

Учитель: Скажи, Зарічний, кілько є сім разів по сім?

Зарічний: (Став і мовчить).

Учитель: Ти не знаєш? То скаже тобі про це Рак!

Рак: Прошу пана учителя, я з ним не говорю.

# ГОЛОСИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПРЕСИ.

## UKRAINIANS OF CITY PROTEST POLISH DEEDS.

At a mass meeting of Ukrainian Congregation, of Port Jervis, at the Y. M. C. A. Building, Sunday, members of the congregation, a majority of them American Citizens, lodged a protest against Polish rule and the atrocities committed and terror and barbarism by Poland in Ukrainia.

The Rev. Demytrius Mykytiak and J. Prochyra condemned the Polish government, its police and people for their outrageous act of violence against the unfortunate Ukrainians, whose citizens, students, officials, professional men and women have been jailed or killed or maimed, whose private property and livestock have been stolen and destroyed and whose farms have been stripped of their earthly possessions.

Such conduct by Poland against a harmless people is despicable in these day of modern civilization and deserves the severe censure of the entire world, said the speakers.

A resolution of protest was signed by 34 aged members, besides young people.

The "Resolution of Protest" reads:

'Whereas, recently the Polish Government with the help of its police and people has atrociously and violently abused the Ukrainian people in Ukrainia by bombing Ukrainian Schools and public buildings, by closing Ukrainian High and Elementary Schools, by arresting and killing Ukrainian officials, students, teachers, editors, doctors, lawyers, priests, and numerous citizens, by stealing Ukrainian property and robbing Ukrainian farmers of their livestock and personal belongings.

"It is therefore resolved by the undersigned members of the congregation of Port Jervis, to protest against these Polish atrocities and outrageous acts of violence against Ukrainians and strongly advocate and demand that Ukrainia with the Ukrainian population of 40,000,000 people shall be governed by an Ukrainian government and that the Polish rule with its selfish, disorderly and despicable acts to be at once abolished.

**("Port Jervis Union,"** Oct. 27, 1930).

—o—

## UKRAINIAN SOCIETIES PROTEST.

The United Societies of Frackville and vicinities, addressed the following letter to the Secretary of State, at Washington, D. C.:

"The United Societies of Frackville, Pa., and vicinities, representing 1500 of American citizens of Ukrainian extraction, assembled at a meeting on Sunday, November 2, 1930, and adopted the following resolution: Be is resolved that we, American citizens of Ukrainian extraction, appeal to the Secretary of State of this Great Republic, to use the good office and the power vested in his great office to intervene for our helpless and defenseless brethren under the Polish yoke.

"Resently the Polish Government sent out penal expeditions throughout Eastern Galicia to pacify anti-Polish elements, which expeditions are commiting inhuman, atrocious and barbarous acts upon peaceful, helpless and innocent people.

"The history of civilized world knows of no equivalent, or any rule anywhere so oppressive, destructive, devastating, and inhuman as that of Poland toward Ukrainians. The Poles are determined to destroy the Ukrainian religious, cultural, social and economical institutions, and completely exterminate the Ukrainians under their rule. To accomplish this they have adopted most cruel, barbarous and inhuman methods, which exceeds the ferociousness of ancient. Turkish and Tartars hordes."

The letter is signed by Michael Hryshko, secretary, and William Zagibaylo, chairman.

**(Pottsville, Pa., Evening Republican,** Nov. 4, 1930).

—o—

## UKRAINIANS PROTEST POLAND'S ACTIVITIES.

**Trentonians Complain to League of Nations and To U. S. Officials.**

Members of Trenton Ukrainian-American Democratic Club, at a recent meeting, adopted a resolution addressed to Sir Eric Drummond, general secretary of the League of Nations at Geneva, protesting the punishment of Ukrainians by Polish police and troops for alleged actions for which they are said not to be responsible.

Following is the letter which was sent to Sir Eric:

"We have the honor to present to Your Excellency a resolution concerning the Polish brutalities and atrocities in Eastern Galicia.

We, the American citizens of Ukrainian descent, having assembled at the Ukrainian Hall, Trenton, New Jersey, regard as both our human and divine duty to voice our protest against the outrageous actions of the Polish government, namely, closing the Ukrainian schools, looting of cooperative stores, demolition of libraries, violation of and brutally assulting of women and children, the unwaranted arrest of more than 200,000 civilians, including priests and students, and the imposing of death sentence on Roman Bida, an innocent youth accused unjustly and without evidence of sabotage. We also protest numerous other barbarisms.

"We voice our protest to the indiscriminate brutal punishment of 8,000,000 Ukrainians by the Polish police and troops for actions for which they are not responsible.

"We, therefore, wish to bring these numerous above-mentioned brutalities and barbarisms to the attention of the League of Nations with this purpose: That the Ukrainians now under Polish rule should be made free and independent and that Poland should be comppeled to regard the national minority rights guaranteed to the Ukrainians by the international treaties."

Copies of that communication also were sent to United States Senator Borah, of Idaho, and Secretary of State Stimson.

**(State Gazette,** Trenton, N. J., November, 2, 1930).

—o—

## GALICIA LAND OF DESPAIR WHILE REIGN OF TERROR IS PRACTISED BY POLAND.

**Women Flogged, Peasants' Homes Destroyed, and 200,000 Ukrainians Imprisoned by Polish Government, Is Claim.**

**LEAGUE OF NATIONS DEAF TO APPEALS.**

**Although Rights of Ukrainian Minority Guaranteed by Treaty, This Has Been Ignored, Says Speaker Just Returned from Galicia.**

The local Ukrainian religious and secular organizations held a mass meeting last night at the Greek-Orthodox Church Hall for the purpose of protesting against "the campaign of ruthless and wholesale persecutions instituted by the Pilsudski's Polish government in the Ukrainian Part of Galicia." J. Godick presided and Mr. S. Zadoroznу acted as secretary. The speakers were Father J. Chrustawka of the Greek-Orthodox Church, Rev. Luke Standret of the Ukrainian Presbyterian Church, S. Mazewsky from the Ukrainian Catholic Church and P. Kalenka, who only yesterday returned from Galicia.

Last night's meeting went on record as a being in favor of establishing an Ukrainian Information Bureau in Canada and Western Europe with the object of disseminating true, correct and reliable information about the character and aims of the Ukrainian National Movement in Europe. The Bureau is to be supported by different Ukrainian organizations in Canada.

**Resolutions Passed.**

Resolutions protesting against the reign of terror were unanimously carried and at once wired to Ottawa, Washington, London, Paris and Geneva. A letter of thanks was sent to the Manchester Guardian, Manchester, England, for his impartial and detailed reports of the happenings in Eastern Galicia, as well as for its favorable editorial comments. Collection was taken to pay the cost of transmitting the messages. There were present about five hundred people.

Rev. Luke Standret citing dispatches of the New York Herald-Tribune, The Manchester Guardian, various Ukrainian papers published in Poland, as well as reports of travelers and other sources of information, called attention to the fact that a reign of terror unparalleled in Europe is now prevailing in Eastern Galicia, where a Polish military expedition is punishing the Ukrainian peasantry.

**Bloody Persecution.**

While the League of Nations was in assembly at Geneva, the Poles were "pacifying" the Ukrainians in Eastern Galicia by flogging of innocent women and the wilful destruction of the peasants' cottages, Ukrainian high schools, public schools, cooperative stores, creameries, libraries and reading houses. On this campaign of bloody persecution about 200,000 Ukrainians are imprisoned, among them many high school and college students, teachers, lawyers, priests, and twenty Ukrainian members of the Polish Parliament.

This Polish military expedition punished the Ukrainians in Galicia because of recent destruction by fire of many grain stacks belonging to Polish land owners. But it is also true that many grain stacks belonging to Ukrainians are destroyed by fires at the same time. Strange to say, thus far not one Ukrainian was caught committing an act of incendiarism.

The Eastern Galicia now is a land of despair and desolation that are all the more poignant because the rights of the Ukrainians in Galicia have been guaranted by international treaty, because the League of Nations has been altogether deaf to appeals and arguments and has done nothing to alleviate the sufferings of racial minorities in Poland.

**(The Oshawa Daily Times,** November 5, 1930).

—o—

## CAMDEN UKRAINIANS PROTEST CRUELTY TO KIN IN POLAND.

To the Editor:

Sir: — Protests were sent to Hon. Henry L. Stimson, Secretary of State, at Washington, D. C., and another protest was sent to the secretariat, League of Nations, Geneva, Switzerland. The protest was as follows:

"We want to call your attention to the cruel atrocities committed in Galicia. Polish soldiers and gendarmes are pillaging Ukrainian villages in Galicia and thousands of innocent people have been jailed and many more mishandled, flogged and subjected to most brutal treatment. Ukrainian schools, libraries and educational institutions are being closed. Co-operative societies looted, grain foodstuffs, requisitioned without payment, and homes and property of peasants were destroyed.

"Delegates of Ukrainian societies and churches in Camden, New Jersey, assembled at a meeting on October 26, 1930, representing over 1000 Americans of Ukrainian descent, residing in Camden. They vigorously protest against this barbaric treatment of their kinsfolk and ask the League of Nations, Geneva, Switzerland, and the Hon. Henry L. Stimson to do everything in their power to stop this bloody terrorism of the present rulers of Poland.

"The societies who are protesting are Taras Shevchenko Society, Saint Michael Society, St. Mary Society, Sacred Heart Society, Ukrainian Educational Club, Ukrainian Greek Catholic Church, and Ukrainian Evangelical Baptist Church."

Dr. William Borrak, who returned from Europe recently, said he witnessed the so-called "pacification" of the Ukrainians in the villiage of Shyly, where he visited his brother.

Many Ukrainians, Dr. Borak said, were whipped to death. In the village of Zbaraz, he said, the mayor died of whippings. Polish soldiers were even quartered there for "pacification" for three days, he added, "and after their departure the village looked as if Tartars had passed through it.

For further protection of the innocent Ukrainians a mass meeting will be held on November 16, 1930. All the American-Ukrainians, who are protesting will be at this meeting, which is represented by seven societies.

**Dmytro Zavoysky,**
President of the Committee.

**(Evening Courier** Camden, November 5, 1930).

—o—

## PERSECUTION OF UKRAINE.

Editor of the State Gazette:

**Sir:** — It is not difficult for certain intellectuals to write a pasquil or anything pertaining to Ukraine or Ukrainians. Especially so if one is aware of the fact that the greater number of Ukrainians were under Russian yoke since 1654 and the smaller number of them under Polish yoke since 1340.

Russian rule over Ukraine was continuous except for several unsuccessful uprisings up to 1917, while Polish rule was broken by successful revolution in 1648 and then in 1772 during the first partition of Poland when the Ukrainian province of Eastern Galicia was ceded to Austria.

Exactly the same situation existed in Czarist Russia. In 1876, Russian government under the pressure of one Moscovian, Juzefovich, who was a great landowner in Ukraine, and still greater ukrainophobe, issued a ukase (a strict order) where it was forbidden to read and write in Ukrainian. At that time one was easily arrested on the street if he was heard to speak the Ukrainian language.

And all of that on account of a mere "dialect."

The purpose of this letter is not to defend the Ukrainian language. It does not need any defense. The above facts clearly show how the oppressors hated to see this dialect in print, fearing that it might bite. It did bite all right. The Ukrainian language saved the Ukrainian people from "russification" or "polonization."

After the Ukrainian people have been stripped of every human right no ukase could take away their language of their beautiful folk-songs. Forty millions of people speak the Ukrainian language and are proud of it, and to state that "only a few Ukrainian Nationalists can speak Ukrainian" is absurd.

Further, to say "beyond the folk-songs of Taras Shevchenko no Ukrainian literature exists" is another absurdity. There is a translation of Shevchenko's poems by an author, C. Hunter. It was published in Canada, and it is advisable for any critic to read this book before expressing any criticism about it. Taras Shevchenko is the greatest Ukrainian poet and of the same importance to Ukrainian people as Adam Mickiewicz to Polish people. There are hundreds of other Ukrainian novellists and poets.

It is true not many Ukrainian literary works have been translated into the English language. But if one understands Ukrainian, he generally refers to the "History of Ukrainian Literature," written by Professor S. Efremiv, who recently figured as the head of the Union of the Liberation of Ukraine before Soviet tribunal in Kiev.

Z. K.

**(State Gazette,** Trenton, N. J., November 10, 1930).

---

## ЖАРТИ.

**Досвід.**

Жінка: Ти мене більше не любиш. Як я плачу, ти вже навіть не питаешся, чому.

Муж: Дуже мені жаль. Але такі питання мене вже забагато грошей коштували.

—o—

**Сліпці.**

— Чи не маєте кого з родини, бідний чоловіче?

— Маю брата, але і він сліпий. Та ми бачимося лише що пів року.

—o—

**У ресторані.**

Кельнер, коли господар купив ці раки?

— Не знаю, пане... Я щойно місяць тут працюю.

—o—

**Між товаришками.**

— Як ти найшла свого другого мужа?

— Дуже просто. Він розвалив своїм автом мого першого.

—o—

**Підчас їзди.**

Жидок присувається до подорожного:

— Куди ви ідете?

— До Черновець.

— Ну, ну, ну... А звідки?

— З Вижниці.

— Гм...

За хвилю:

— Ви жонаті?

— Так.

— Маєте діти?

— Так.

— А богато?

— Троє.

— Най здорові будуть!

— Дайте мені закурити...

— Дякую.

Іде на своє місце. Кілька станцій пізнійше присідається інший жидок:

— Де пан їдуть?

— З Вижниці до Черновець, маю жінку, трое дітей, бери папіроску і йди до всіх чортів.

**Мова цвітів.**

— Будь ласка, дайте мені гарненьку китицю рож. Щодо плати, то заплачу її доперва завтра.

— Але-ж прошу, однак візьміть собі ще кілька незабудьків!

**Вдатна відповідь.**

Один богатий мудрагелик хотів собі закпити з ветеринаря і при зустрічі з ним питається його:

— Мені здається, що ви той лікар, що лічить худобу?

— Так, я... А що вас болить?

**Директор:** Свідоцтва ваші всі добрі, але я мусів би мати посвідку, що вони правдиві.

**Молодий чоловік** (що старається про посаду): Вони правдиві, пане директор, я сам писав їх.

—o—

## ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

**СПРІНГФІЛД, МАСС.**

**Допомога на УВО.**

Через Обєднання переслали на УВО допомогу в сумі 30 долярів такі громадяне: С. Загайкевич — 12 д. 50 ц., В. Сойка — 12 д. 50 ц. і А. Сойка — 5 дол.

**С. Загайкевич.**

**СТЕМФОРД, КОНН.**

**Жертва на інвалідів.**

Братство святих Апостолів Петра й Павла, відділ 108 „Провидіння", з нагоди річниці свого заснования зібрало на інвалідів 7 д. 55 центів. Гроші вислано до краю через Обєднання.

**А. Городиський,** секр.

**ГОДСОН, Н. Й.**

**Жертва на Просвіту.**

Громадянин Іван Лупинас переслав через Обєднання до краю 10 долярів на Просвіту. При тім закликає всіх українських щирих громадян прийти на допомогу Рідному Краєви в тяжкому його стані під ляцьким ярмом.

—o—

**НЮАРК, Н. ДЖ.**

**Жертва на УВО.**

Українсько - Американський Горожанський Клюб вислав через Обєднання 50 долярів на УВО. Гроші ці прийшли як дохід з балю, який клюб уряднв на згадану ціль.

**О. Присяжний,** предс.

**ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.**

**Допомога на УВО.**

Товариство Запорожська Січ з власної каси вислало 10 долярів на УВО. Гроші вислано через Обєднання.

**В. Грега,** предс.;
**С. Каша,** касієр.